

Jordi Llobet Domènech

jllibet@gencat.cat

Servei de Biblioteques. Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya

Consol García Grau

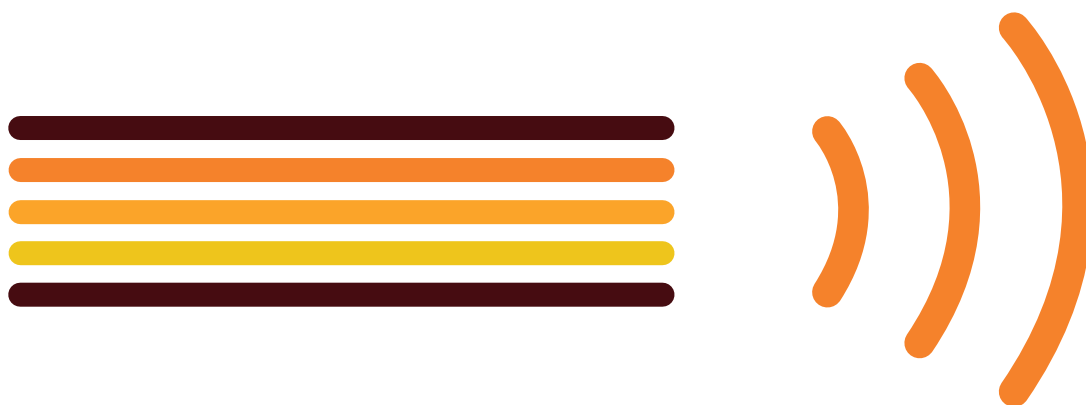
garciagc@diba.es

Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

EDITORIALS I BIBLIOTEQUES: ESCENARIS I FÓRMULES DE COL-LABORACIÓ A CATALUNYA (2012-2013)

EDITORIALES Y BIBLIOTECAS: ESCENARIOS Y FÓRMULAS DE COLABORACIÓN EN CATALUÑA (2012-2013)

CATALAN PUBLISHERS AND LIBRARIES: SCENARIOS AND FORMULAS FOR WORKING TOGETHER (2012-2013)

RESUM | RESUMEN | ABSTRACT

Biblioteques i editorials comparteixen matèria de treball: els llibres i els lectors. Per conèixer les claus d'aquesta relació es proposa una anàlisi del treball bibliogràfic que duen a terme els serveis bibliotecaris de lectura pública de Catalunya i una descripció de les fórmules de cooperació entre les biblioteques i el sector editorial català, en el bienni 2012-2013. L'estudi mostra els avenços assolits i les perspectives de futur en la cooperació entre ambdós sectors, tot i la davallada dels recursos públics destinats a l'adquisició de fons.

Bibliotecas y editoriales comparten objeto de trabajo: los libros y los lectores. Para conocer las claves de esta relación se propone un análisis del trabajo bibliográfico que llevan a cabo los servicios bibliotecarios de lectura pública de Cataluña y una descripción de las fórmulas de cooperación entre las bibliotecas y el sector editorial catalán, en el bienio 2012-2013. El estudio muestra los avances alcanzados y las perspectivas de futuro en la cooperación entre ambos sectores, todo ello a pesar de la reducción de los recursos públicos destinados a la adquisición de fondos.

Libraries and publishing houses work with the same basic material: books and readers. To understand how this common ground affects their institutional relationship, the article analyzes the bibliographic work conducted by Catalan public library services during 2012 and 2013, and describes the formulas that libraries and publishing houses adopted during that period to work together. The article describes the progress made and considers how this cooperative relationship could be further consolidated, even while cuts in public spending continue to affect library budgets and the volume of book acquisitions.

PARAULES CLAU:

Biblioteques, Biblioteques públiques de Catalunya, Editorials, Mercat del llibre, Indústria editorial

REBUT

01/07/2014

PALABRAS CLAVE:

Bibliotecas, Bibliotecas públicas de Cataluña, Editoriales, Mercado del libro, Industria editorial

ACEPTAT

03/09/2014

KEYWORDS:

Libraries, Catalonia public libraries, Publishers, Book trade, Publishing industry

---

1 PRESENTACIÓ

L'estudi que es presenta tot seguit té dos objectius: d'una banda, descriure les actuacions de les biblioteques públiques orientades a la gestió i la promoció del fons i, de l'altra, detallar les fórmules de cooperació entre les biblioteques i les editorials al llarg de 2012 i 2013. Més enllà de les dotacions pressupostàries, el sector del llibre té en les biblioteques uns agents actius al servei de la promoció del llibre i la lectura, peces clau per a l'enfortiment del negoci editorial.

Les dades sobre la inversió bibliotecària en llibres són el pròleg d'una anàlisi detallada de les línies de treball amb la col·lecció i de la promoció del llibre desplegades pels diferents serveis bibliotecaris del Sistema de Lectura Pública durant el bienni 2012-2013. Per acabar, es descriuen les fórmules i els escenaris de la cooperació entre les biblioteques i les editorials, i es valoren les possibilitats d'una relació, especialment, en aquests moments de reconversió digital del sector del llibre.

2 DADES BÀSIQUES DE LA INVERSIÓ BIBLIOTECÀRIA EN LLIBRES

El Sistema de Lectura Pública de Catalunya (SLPC) estava format a final de 2013 per 359 biblioteques i 11 bibliobusos que rebien suport econòmic i assessorament bibliogràfic per adquirir fons a través del Servei de Biblioteques del Departament de Cultura, dels serveis regionals de cada territori i, més específicament, dels ajuntaments on es troben les biblioteques.

La despesa de les diferents administracions (ajuntaments, diputacions i govern) destinada a les biblioteques per comprar fons bibliogràfics (llibres, publicacions periòdiques, audiovisuals, etc.) quedaria desglossada de la manera següent:

Taula 1. *Inversió en adquisició de fons al SLPC, 2011-2013*

	€ - 2011	€ - 2012	€ - 2013 (Dades provisionals)
Generalitat de Catalunya	1.743.124	2.576.000	2.324.000
Diputacions	6.473.860	4.527.103	4.694.088
Ajuntaments	2.292.785	2.279.022	2.285.000
Total de despesa (€)	10.509.769	9.382.125	9.303.088

Font: Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

La complexitat de la recollida de dades no permet desglossar aquesta despesa per tipologies documentals i així conèixer la inversió específica en llibres del conjunt del Sistema de Lectura Pública. Per obtenir una aproximació orientativa a aquesta dada global i la seva evolució es pot recórrer al pressupost per adquisicions de llibres de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona, atès que del seu suport es beneficien al voltant del 70 % de les biblioteques públiques de Catalunya.

Taula 2. *Inversió de la Gerència en compra de llibres, 2011-2013*

Despesa (€)	2011	2012	2013
Total	4.630.241	4.022.119	2.965.075

Font: Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona

L'any 2011, ja venia marcat per una forta davallada en la despesa destinada, específicament, a l'adquisició de llibres i, en general, al conjunt assignat a la compra de fons i altres recursos d'informació. Tal com s'observa en la taula 2, en el període 2012-2013, el pressupost destinat a llibres segueix evolucionant a la baixa, i el 2013 és l'any en què el descens s'accentua de forma més significativa. Dos factors tenen un pes determinant en aquesta evolució: l'alentiment de la inversió en equipaments nous i la disminució generalitzada o, fins i tot en alguns casos, la desaparició de les aportacions per comprar fons bibliogràfic, destinades des de diferents àmbits administratius, com a conseqüència de la crisi econòmica.

Més enllà d'aquesta constatació, gens positiva, cal valorar quines han estat les accions adoptades per les biblioteques a l'hora de prioritzar la inversió bibliogràfica i quines han estat les intervencions estratègiques que han contribuït a dinamitzar el treball amb les editorials, tema central d'aquest article.

3 DESENVOLUPAMENT DE LES COL-LECCIONS: CANVIS I CONTINUÏTATS

3.1 Les polítiques de col·lecció

La reducció dels pressupostos de les administracions públiques fa més necessari que mai que les biblioteques disposin d'una política de desenvolupament de la col·lecció (PDC) per tal de deixar ben clares les línies estratègiques d'intervenció en el desenvolupament i la gestió del fons i l'ordre de prioritats que seguiran a l'hora de rendibilitzar l'escassetat de recursos disponibles.

La redacció de documents tècnics que avalin la intervenció bibliotecària encara no s'ha convertit en una pràctica generalitzada; tot i així, cal preveure que aquesta pràctica es vagi normalitzant atès que tot apunta que les biblioteques disposaran, progressivament, de més autonomia a l'hora de construir les seves col·leccions.

A final de 2013, les biblioteques públiques de Catalunya avancen en conjunt envers un model de gestió del fons bàsicament descentralitzat, un cop la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona ha pautat els procediments perquè les biblioteques de la seva xarxa puguin orientar i renovar el fons segons les necessitats específiques de la comunitat a la qual serveixen. Amb aquesta finalitat, la Gerència elabora, el 2012, un document mestre per facilitar la redacció de la PDC de cada una de les biblioteques de la seva xarxa i, l'any 2013, els organitza uns cursos de formació per aprendre a elaborar-les.

Fruit en part d'aquest treball, cal destacar la redacció de la PDC de la Xarxa de biblioteques de Terrassa, *Bct Xarxa*, (2013), així com les iniciatives d'altres biblioteques que, tot i que ja tenen política de col·lecció, decideixen centrar-se en el tractament de fons especials, com és el cas de la Biblioteca La Bòbila, de l'Hospitalet de Llobregat, que redacta la *Política de desenvolupament de la col·lecció del fons especial de gènere negre i policíac* (2012) o de la Biblioteca de Nou Barris, de Barcelona, que s'ocupa de la *Política de desenvolupament de la col·lecció del fons de circ* (2013). Cal deixar constància també, aquí, de la tasca del grup de treball de Biblioteques de Barcelona que té com a objectius: definir la col·lecció de les biblioteques de districte i de barri, concretar les eines i els recursos per seleccionar i avaluar el fons, recollir bones

pràctiques relacionades amb la promoció de la col·lecció i proposar millores en la gestió dels fons.

La col·lecció és un element viu que evoluciona i canvia constantment i, per tant, no només és important tenir una política de la col·lecció sinó que també cal actualitzar-la. Fruit d'aquesta necessitat ens trobem l'edició actualitzada de la *Política de Desenvolupament de la Col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona* (2012) o la segona edició de les *Pautes per a una política de desenvolupament de la col·lecció política de desenvolupament de la col·lecció de la Biblioteca Pública de Tarragona* (2012).

Tal com s'acaba d'observar, a final de 2013, les biblioteques públiques de Catalunya avancen en conjunt envers un model de gestió del fons bàsicament descentralitzat, un canvi de model que, com no pot ser d'una altra manera, incideix directament en els procediments d'adquisició i en els recursos d'informació bibliogràfica que els diferents serveis de suport articulen per facilitar el treball de les biblioteques a l'hora de gestionar les seves col·leccions, tal com es veurà tot seguit.

3.2 Sistemes d'adquisició

Les biblioteques municipals que reben suport dels serveis regionals de Girona, Lleida, Tarragona i les Terres de l'Ebre ja segueixen, des de fa temps, un model de gestió de les adquisicions, bàsicament descentralitzat. A través del Servei de Biblioteques i de les diputacions respectives, cada una, en funció de la categoria assignada, rep una dotació anual destinada a adquirir fons per actualitzar i renovar col·leccions i cada una decideix la inversió en funció dels objectius que té programats.

Per tal d'afavorir l'estratègia lectora de cada biblioteca en el seu municipi i dotar-la d'eines per fer-la més eficaç i operativa, la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona adopta, a partir de 2012, un canvi en el procediment seguit fins aleshores per donar suport bibliogràfic a les biblioteques de la seva xarxa. El sistema d'adquisició centralitzat que se seguia fins aleshores per gestionar el fons de manteniment se substitueix per un nou model que facilita que siguin les biblioteques les que triïn el seu fons a partir d'uns llistats elaborats des dels serveis centrals. El programa de selecció participativa (Selpart) s'implementa el 2012

i permet que cada biblioteca triï d'acord amb el pressupost assignat, amb la qual cosa s'aconsegueix una millor adequació del fons a la realitat local.

En la mateixa línia, cal situar el canvi adoptat per la Xarxa de Biblioteques Municipals de Barcelona (XBM) a l'hora de triar els fons que reben a través del **Sistema d'Adquisició Bibliotecària (SAB)**, eina impulsada des del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya per gestionar el Programa de Suport a l'Edició en Català. A partir de l'any 2013, es passa de la tria centralitzada que s'havia fet fins aleshores a la possibilitat que cada biblioteca esculli els llibres que vol rebre del SAB tal com feien la resta de biblioteques del territori català, des de la creació del sistema, l'any 2005.

El SAB pretenia articular els ajuts al sector editorial en funció de les necessitats i els interessos de l'espai bibliotecari. Tanmateix, els dos darrers anys, s'han fet una sèrie de canvis en el funcionament, motivats per la inestabilitat pressupostària de la Generalitat, que n'han desvirtuat la funció per a la qual es va crear. A partir de 2011, amb la voluntat d'ampliar l'oferta bibliogràfica disponible per a les biblioteques, s'eliminen els filtres de valoració bibliogràfica que orientaven les tries d'acord amb unes línies estratègiques d'intervenció. Amb aquest canvi, certament, s'amplia l'oferta disponible per a les biblioteques; ara bé, al mateix temps, el Sistema perd capacitat d'intervenció sobre la producció editorial, alhora que veu afeblit el paper de mediació lectora que s'exerceix des del camp de les biblioteques públiques, tal com s'observa en la taula següent.

3.3 Treball bibliogràfic

El procés de descentralització de les adquisicions de les biblioteques determina, alhora, d'una banda, el suport bibliogràfic ofert des dels serveis nacional i regionals de suport i que s'articula, dins del Sistema de Lectura Pública, a través del Servei d'Informació Selectiva del Servei de Biblioteques del Departament de Cultura i, de l'altra, el treball de selecció bibliogràfica que es canalitza a través del programa Selpart de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona.

El **Servei d'Informació Selectiva (SIS)** ha continuat la tasca d'elaborar eines bibliogràfiques destinades a facilitar la gestió del fons dels serveis bibliotecaris regionals i locals, tant pel que fa a la selecció de les novetats aparegudes al mercat com a l'actualització de determinats àmbits temàtics. La desaparició de la partida destinada a mantenir l'equip de bibliotecaris que participaven en el treball bibliogràfic ha estat compensada per la col·laboració desinteressada de diversos grups de treball del COBDC (Biblioteques i Còmic, Biblioteques i Cinema, Grup de Publicacions en Sèrie i Bib.Botó), de l'equip de la Biblioteca de l'Escola Superior de Música de Catalunya i de nombroses biblioteques públiques que han compartit l'elaboració de les bibliografies temàtiques.

Tot i l'esforç fet, però, el SIS no ha aconseguit posicionar-se com a eina bibliogràfica de referència per al conjunt de les biblioteques públiques de Catalunya, ni tampoc en el camp de les biblioteques escolars. L'avenç més positiu, pel que fa a la difusió dels recursos bibliogràfics

Taula 3. Evolució del Sistema d'Adquisició Bibliotecària (SAB), 2011-2013

	2011	2012	2013
Despesa (€)	1.000.008	1.087.392	997.935
Títols presentats	2.255	2.099	2.071
Títols triats	1.142	1.256	1.670
Exemplars adquirits	77.014	84.809	81.262
Mitjana d'exemplars/títol	67,4	67,5	48,6

Font: Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya

del SIS, prové de la bona resposta obtinguda a la campanya de subscripció a les seves publicacions, especialment des de les biblioteques públiques de la Comunitat Valenciana.

A través del programa Selpart, de la Gerència de Serveis de Barcelona, les biblioteques tenen accés a les tries bibliogràfiques que elabora mensualment l'equip del Departament de Gestió de la Col·lecció de la Gerència, amb la col·laboració de bibliotecaris especialitzats en diferents matèries. Aquest treball de selecció bibliogràfica aplica un filtre de qualitat a la producció editorial que orienta la construcció del fons de les biblioteques i, alhora, permet l'actualització de la bibliografia bàsica que serveix de referència a la Xarxa. Tant de bo aquest treball bibliogràfic, que ara es difon a través dels canals interns de la Xarxa, guanyés visibilitat i estigués disponible per al conjunt dels serveis bibliotecaris del país.

El SIS i el Selpart, tal com s'ha vist, són eines complementàries que proporcionen bibliografia adequada per al conjunt de les biblioteques públiques del país; en aquest sentit, fóra bo trobar estratègies comunes per optimitzar els recursos destinats a aquest treball per als diversos serveis bibliotecaris, nacional i regionals.

4 ESPAIS I FÓRMULES DE COL-LABORACIÓ ENTRE LES BIBLIOTEQUES I EL SECTOR EDITORIAL

Innovació i creativitat són dos termes que defineixen les iniciatives en aquest període pel que fa a la relació entre les editorials i les biblioteques. Constitueix tot un repte del món bibliotecari cercar nous camins de col·laboració que siguin profitosos per als dos sectors, especialment en aquests moments crítics, derivats de la crisi econòmica i del procés de reconversió digital del sector.

En aquest sentit i amb la voluntat d'articular i de dinamitzar de forma més productiva el treball amb els editors, el Servei de Biblioteques del Departament de Cultura ha impulsat el **Projecte 10x10, trobades dels editors amb els bibliotecaris**, una iniciativa que pretén apropar editorials i biblioteques a través d'unes sessions de treball presencials programades amb uns objectius ben clars: millorar el coneixement dels bibliotecaris sobre el panorama editorial, dotar-los d'eines per a la selecció bibliogràfica i establir una comunicació directa amb els

editors per conèixer els seus projectes i col·leccions. L'experiència s'inicia l'octubre de 2012 i a final de 2013 ja s'han organitzat quatre cicles de trobades, a través dels quals cada servei regional de biblioteques convoca els professionals del seu territori per compartir un matí amb una dotzena d'editors, cadascun dels quals disposa de vint minuts per exposar el seu relat bibliogràfic. Un total de seixanta-tres editorials han participat en els quatre cicles de sessions programats fins ara, que han rebut el suport de l'Associació d'Editors en Llengua Catalana i del Gremi d'Editors de Catalunya.

El Servei de Biblioteques ha previst, així mateix, que un cop l'any les biblioteques tinguin un cita amb els editors a la Biblioteca de Catalunya, amb motiu de la Trobada Anual de Directors de Biblioteques que hi ha tingut lloc la tardor de 2012 i de 2013. A banda d'aquest marc més general, el Servei ha impulsat acords singulars amb algunes editorials per impulsar programes específics de promoció de la lectura, com ara els acords establerts, al llarg de 2013, amb l'editorial Barcino, per iniciar un cicle de difusió dels clàssics medievals catalans a les biblioteques, o amb l'editorial Arola, per publicar textos dramàtics destinats als clubs de lectura de la campanya Llegir el Teatre.

La col·laboració de les editorials amb els clubs de lectura es fa efectiva també en el programa **Club del Llibre**, cicle de trobades amb escriptors a les biblioteques de la XBM, en el qual han col·laborat diverses editorials: la Campana, el Grup 62 o Planeta, entre d'altres. Des de la Gerència es faciliten els exemplars dels llibres que llegeixen els clubs i els materials de difusió de cada trobada (cartells, punts de llibre i targes electròniques).

En el món infantil i juvenil, cal destacar les iniciatives dutes a terme pel Servei de Documentació i Literatura Infantil i Juvenil (SDLIJ) d'apropar als responsables de les àrees infantils de les biblioteques públiques, investigadors i interessats en el món de la literatura infantil i juvenil (LIJ), un major coneixement de les editorials infantils i llibreries especialitzades, les seves línies estratègiques i les novetats que generen mitjançant xerrades, exposicions, tallers i conferències. Així ens trobem al llarg del 2012-2013, sessions dedicades a l'àlbum il·lustrat, als llibres tridimensionals o a celebrar el cinquantè aniversari de La Galera. En aquestes activitats hi han estat presents un bon nombre d'editorials: A Buen Paso, Thule, Ekaré,

Libros del Zorro Rojo, Combel, Kalandraka o Lata de Sal, entre d'altres.

Cal esmentar, aquí, de forma especial, el treball de la Biblioteca Jaume Fuster que ha mantingut una activitat regular amb els editors, al llarg de 2012 i 2013, acollint exposicions destinades a difondre l'evolució de diverses editorials, com és al cas de "El compromís Pop. Els primers anys d'Edicions 62" (2012) i "laGalera50 Cada dia més grans. Cada dia més joves" (2013). A més, ha organitzat el cicle "Parlem amb...", de trobades amb autors de renom, com ara Ian McEwan, Ismail Kadaré o Arturo Pérez Reverte, que s'organitza gràcies a la col·laboració de les editorials que els publiquen.

Uns altres exemples de col·laboració entre les biblioteques i les editorials els tenim en la participació dels serveis bibliotecaris en grans cites anuals del món de llibre, com ara la Barcelona Negra o la Setmana de la Poesia, o en l'atenció singular que reben les novetats de les editorials lleidatanes en el centre d'interès Tot de Lleida de la Biblioteca Pública de Lleida, una pràctica habitual que duen a terme altres biblioteques també amb els seus segells locals, com és el cas de la Biblioteca de la Seu d'Urgell amb Edicions Salòria o de la Biblioteca de Juneda amb l'editorial Fonoll.

Seria massa simple limitar la tasca de suport a la producció editorial a les intervencions exposades fins aquí. Només obrir les seves portes, cada servei bibliotecari es converteix en un aparador llampant d'una producció que revalor a la qual concedeix un lloc en un espai privilegiat. Tota biblioteca aspira a crear una col·lecció equilibrada i de qualitat, i a difondre-la i dinamitzar-la amb tots els mitjans possibles. El foment de la lectura, a través d'una gran diversitat d'accions (butlletins de novetats, guies de lectura, presentacions d'autors i d'obres, clubs de lectura, etc.) comporta ineludiblement la promoció del llibre, sigui en l'espai físic o en l'escenari digital de la biblioteca.

En l'entorn digital, s'ha consolidat el paper de la **Biblioteca Virtual** de la XBM que ha guanyat visibilitat i projecció a través de la creació de nous prestatges temàtics, gràcies al treball cooperatiu entre la Gerència i els bibliotecaris especialistes en cada una de les matèries tractades. El 2012 hi ha vuit prestatges i s'hi publica un especial per celebrar l'Any de l'Energia Sostenible; el

2013 s'amplia el nombre de prestatges, fins a tretze, i s'elaboren dos especials, per commemorar l'Any de l'Aigua i l'Any Espriu.

Amb l'objectiu d'oferir informació i esbarjo als nens i les nenes, l'any 2012 es posa en funcionament un espai propi per a la comunitat infantil, **Gènius**, que disposa d'un apartat de recomanacions de lectures per a diverses edats de llibres, còmics, música i cinema, i que difon periòdicament guies de lectura i bibliografies en dates especials (Nadal, Carnestoltes, Sant Jordi, estiu i tardor). Així mateix inclou recursos temàtics que es publiquen coincidint amb alguna efemèride, com ara el 2012, els Jocs Olímpics i les energies renovables, i el 2013, un especial dedicat a Joana Raspall.

Al llarg d'aquests dos anys, s'ha consolidat també el paper d'alguns blogs o pàgines de referència, que s'ocupen de promoure fons especials determinats i de posar en valor el paper de mediació lectora de les biblioteques, com és el cas de **Comictecla**, de l'Hospitalet de Llobregat, o la **Microbiblioteca**, de Barberà del Vallès. Mereix una menció especial el treball de la Biblioteca La Bòbila, que ha endegat diverses estratègies de publicacions, activitats i comunicació per tal de difondre el seu fons negre i policíac; cal destacar aquí, especialment, la convocatòria del **premi L'H Confidencial**, feta conjuntament amb Roca Editorial.

Per tal d'identificar i potenciar aquestes iniciatives bibliogràfiques de biblioteques o grups de treball especialitzats i d'altres, el Servei de Biblioteques del Departament de Cultura va impulsar l'any 2012 un **estudi** amb el qual pretenia inventariar, descriure i donar visibilitat al conjunt dels recursos bibliogràfics que transcendeixen l'àmbit local, responen a una especialització temàtica treballada amb voluntat de continuïtat i són accessibles a través d'Internet.

L'interès especial d'aquestes iniciatives rau en el fet que exploten amb encert les virtuts de les noves tecnologies per projectar a través de la Xarxa un treball temàtic acurat que identifica la biblioteca i la posiciona com un referent per als professionals i per a la comunitat lectora. En la mesura que els recursos d'aquestes biblioteques guanyen visibilitat i autoritat, atorguen als serveis bibliotecaris un valor afegit com a altaveus potents de la producció editorial.

Un exemple dels rèdits d'aquest treball ens el dóna la presència bibliotecària en el sector del llibre infantil i juvenil que es consolida, any rere any, amb la participació de nombrosos bibliotecaris en les tribunes i les iniciatives més representatives del sector. En aquest sentit, cal destacar la col·laboració del Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil en els premis Atrapallibres i Protagonista Jove, en la redacció del *Faristol*, en l'organització del Saló del Llibre Infantil i Juvenil de Catalunya, amb la Biblioteca de Molle-russa al capdavant, o en l'elaboració dels catàlegs temàtics que es publiquen amb motiu del Saló, com ara *Mira que són bèsties!* (2012) i *De cap a l'aventura* (2013). Una altra novetat destacable són els Laboratoris de Lectura, activitat iniciada per la Biblioteca Roca Umbert de Granollers, a la qual s'han sumat altres biblioteques públiques, la majoria de les quals van participar, el 2013, en les *Segones Jornades de Laboratoris de Lectura* convocades en aquesta ciutat. No es pot tancar la secció de LJ sense esmentar el blog *Llibres al replà*, format per bibliotecaris, autors i il·lustradors infantils.

No podem acabar aquest apartat sense parlar del treball desplegat al llarg del bienni amb relació al llibre electrònic. El ritme per trobar un model operatiu i eficient, d'acord amb els paràmetres bibliotecaris, ha estat intens, malgrat els pocs resultats obtinguts fins ara. Tot apunta que, finalment, al llarg dels propers dos anys veurem la implantació de les plataformes de préstec digital. Caldrà valorar aleshores fins

a quin punt els equilibris entre els interessos editorials i les necessitats bibliotecàries troben un bon encaix.

Cal fer una menció especial a la iniciativa de la Biblioteca de Premià de Mar com a generadora de productes informatius, que edita en format electrònic obres inèdites d'autors locals amb un segell propi, *BMR Edicions Digitals*. La Biblioteca va iniciar el projecte l'any 2012 amb dos objectius ben clars: editar en format electrònic obres inèdites d'autors locals i fomentar el coneixement de nous formats de lectura. Els llibres que ha publicat es poden descarregar gratuïtament i llegir en qualsevol ordinador personal, tauleta o lector electrònic.

5 FORMACIÓ, I ESTUDIS, RECERCA I PUBLICACIONS

5.1 Formació

La informació recopilada mostra que, en el període 2012-2013, es dóna prioritat a tres eixos d'intervenció: reforçar el paper mediador dels bibliotecaris i la seva tasca de prescriptors, facilitar la redacció de la política de desenvolupament de la col·lecció de les biblioteques i ampliar el coneixement del sector editorial. Cal valorar positivament, tal com s'observa en la taula 4, l'acord entre les diferents institucions a l'hora de decidir les línies estratègiques que cal prioritzar en aquest àmbit.

Taula 4. *Programes de formació continuada dedicats a la gestió del fons, 2012-2013*

Institució	Programa
Facultat de Biblioteconomia i Documentació (UB)	Bibliotecaris com a prescriptors culturals, tema central de Escola d'Hivern 2012 El llibre en un context de canvis socials i tecnològics, Seminari de l'Aula Jordi Rubió i Balaguer (2013)
Servei de Biblioteques. Departament de Cultura Generalitat de Catalunya	Projecte 10x10: trobades dels editors amb els bibliotecaris (2012-2013). Quatre cicles amb la presència de quaranta-sis editorials Els llibres d'artista per als petits lectors (2012) El còmic a la biblioteca (2012) Prescripció literària (2013), cinc cursos organitzats amb la col·laboració de la Institució de les Lletres Catalanes i del COBDC
Gerència de Serveis de Biblioteques Diputació de Barcelona	Com elaborar el document de política de desenvolupament de la col·lecció (2013), vuit cursos Jornades de Foment de la Lectura del Prat de Llobregat (2012 i 2013)
Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documetalistes de Catalunya (COBDC)	Panoràmica del llibre electrònic: de la A a la Z (2012) El fons de poesia a la biblioteca (2012) Còmic (2012) Poesia infantil (2013) La promoció de la lectura per a joves (2013) El teatre a la biblioteca (2013)
Universitat de Vic	Jornades sobre els mons imaginats en la literatura infantil, Escola d'Estiu de Literatura Infantil i Juvenil (2012) Grans llibres, grans obres (2013)

Cal deixar constància que, en el seu conjunt, aquesta activitat formativa no s'ha concretat en el desenvolupament d'iniciatives o en la publicació d'un nombre significatiu d'estudis sobre els temes treballats. Per tal de treure un millor partit a la inversió efectuada potser caldria trobar fórmules adients per aconseguir-ho.

5.2 Estudis, recerca i publicacions

A continuació es recullen els articles, els estudis i els nous documents de política de desenvolupament de la col·lecció publicats en el període 2012-2013:

1. Bravo Jiménez, Pedro A. (2013). "La política de col·lecció a la Xarxa de Biblioteques de l'Hospitalet de Llobregat". BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, núm. 30 (juny 2013).
2. Canal, Jordi (2013). "Notes sobre la creació d'una col·lecció de gènere negre i policíac a la Biblioteca La Bòbila de l'Hospitalet". Ítem, núm. 57, p. 157-166.
3. Cano, Marta; Cantí, Montserrat (2013). "Documents de política de desenvolupament de la col·lecció en la Xarxa de Biblioteques Municipals de Barcelona". BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, núm. 30 (juny).
4. Cano, Marta; Cantí, Montserrat; Renau, Gemma (2012). *Política de desenvolupament de la col·lecció de la Gerència de Serveis de Biblioteques de la Diputació de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Gerència de Serveis de Biblioteques. 77 p.
5. Llobet Domènech, Jordi (2012). "Bibliografies temàtiques de suport al desenvolupament de les col·leccions de les biblioteques públiques de Catalunya, 2006-2010". Ítem, núm. 56 p. 126-141.
6. Llobet Domènech, Jordi (2012). "La lectura de novel·les a les biblioteques populars, 1918-1922". Els marges, núm. 98 (tardor de 2012), p. 25-43.
7. Llobet Domènech, Jordi; Ventura, Núria; Matamoros, Eva (2013). "Fons especials i recursos bibliogràfics digitals a les biblioteques públiques catalanes". BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, núm. 30 (juny).
8. Montserrat Vintró, Neus; Gómez Enríquez, Estrella (2013). "Passió per a un fons especialitzat a la Biblioteca Sant Antoni-Joan Oliver: el col·leccionisme". BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació, núm. 30 (juny).
9. *Pautes per a una política de desenvolupament de la col·lecció de la Biblioteca pública de Tarragona* (2012). Tarragona: Biblioteca Pública de Tarragona. 52 p.
10. *Política de desenvolupament de la col·lecció. Bct Xarxa* (2013). Terrassa: Biblioteca Central de Terrassa. Xarxa. 113 p.
11. *Política de desenvolupament de la col·lecció de circ* (2013). Barcelona: Biblioteca Nou Barris. 12 p.
12. *Política de desenvolupament de la col·lecció del fons especial de gènere negre i policíac* (2012). L'Hospitalet de Llobregat: Biblioteca La Bòbila. 25 p.

Cal assenyalar que la majoria dels articles referenciats formen part del número monogràfic, coordinat per Lluís Agustí i Jordi Llobet, que la revista *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 30 (juny) dedica al desenvolupament i la gestió de les col·leccions.

6 ESCENARIS DE FUTUR

L'objectiu d'aquestes pàgines era presentar i valorar les fórmules i els escenaris de cooperació entre les editorials i les biblioteques, durant el bienni 2012-2013. L'exercici descriptiu fet fins aquí ara dona pas a una valoració dels aspectes més destacats del període i de les accions que podrien millorar els beneficis de la col·laboració entre biblioteques i editors, especialment en aquests moments crítics.

La despesa bibliogràfica dels serveis bibliotecaris, tal com s'ha vist, ha patit una davallada molt significativa els dos darrers anys, fet que, a més de perjudicar la qualitat dels serveis i agreujar la crisi del sector editorial, ens situa en un escenari poc favorable per aprofundir en la relació entre aquests dos agents.

La reducció de la despesa es produeix, a més, en un moment en què el conjunt de les biblioteques públiques de Catalunya avança envers un model de gestió de les

adquisicions bàsicament descentralitzat. Es tracta d'un canvi de model que obre un ventall d'oportunitats noves per enfortir el paper de mediació lectora dels serveis bibliotecaris i per aportar nous valors al treball bibliogràfic que fan amb les col·leccions. L'exemple de les biblioteques de la xarxa de l'Hospitalet és modèlic, en aquest sentit: prioritzen unes línies estratègiques específiques que els han acabat atorgant valor i capacitats d'intervenció en els camps treballats.

L'exemple, malauradament, no s'estén a la col·laboració dels serveis centrals, nacional i regionals, que són lluny d'acordar fórmules de cooperació que permetin una optimització dels recursos i del treball destinat a orientar i facilitar el treball amb el fons. A hores d'ara, es continua produint una duplicat de funcions injustificable i del tot inoperant per aprofundir en la relació amb les editorials i per establir mecanismes de col·laboració més operatius que permetin millorar i ampliar els canals de comunicació i informació amb elles.

L'únic punt de trobada institucional compartit entre tots els serveis i el sector editorial era el Sistema d'Adquisició Bibliotecària (SAB), que n'havia de ser l'instrument principal i que, en canvi, a hores d'ara necessita una revisió a fons del model per trobar-li un nou sentit i per assolir els objectius per als quals es va crear.

Tot i les dificultats exposades i malgrat la migradesa de la inversió bibliotecària destinada a l'adquisició de llibres, els ponts que uneixen els catàlegs dels editors amb el fons de les biblioteques s'han vist reforçats, aquests dos anys, amb iniciatives innovadores, com ara el Projecte 10x10, i amb els acords institucionals destinats a la formació dels bibliotecaris en el camp de la prescripció lectora, un dels eixos estratègics de desenvolupament de la nostra professió.

La intervenció de les biblioteques sobre l'escenari lector és fonamental i cal potenciar-la, talment com cal apostar per la consolidació dels grups de treball temàtics especialitzats, en la mesura que construeixen un discurs propi sobre el llibre i la lectura des del camp de les biblioteques. El paper dels bibliotecaris en el sector del llibre infantil i juvenil exemplifica els rèdits obtinguts d'un treball orientat estratègicament en una àrea determinada o en certs sectors de la producció editorial.

La biblioteca pública, tal com s'ha vist, és un altaveu qualificat de la producció editorial a través d'un ventall molt ampli d'activitats al servei de la promoció de la lectura, és a dir, de la promoció del llibre. Amb les seves intervencions, les biblioteques revaloren l'oferta bibliogràfica disponible al mercat, dinamitzen la comunitat lectora i incrementen els índexs de lectura, és a dir, el nombre de lectors potencials disposats a comprar llibres.

El conjunt de les intervencions exposades fins aquí es produeix, a més, en uns moments en què el sector editorial s'està adaptant al nou escenari digital, i les biblioteques s'han d'apressar per trobar fórmules adients per compartir-lo. Segons alguns analistes, el suport a l'edició pot convertir-se en un eix estratègic en el desenvolupament d'uns serveis bibliotecaris que aposten per consolidar-se com espais de creació i de suport a la publicació. L'exemple de Premià de Mar és una mostra d'aquest esperit d'emprenedoria.

Ara bé, el camp per córrer amb el llibre digital encara no està prou definit i no fóra bo precipitar-se a l'hora d'adoptar certes decisions. Tot i disposar d'un horitzó de possibilitats engrescador, les dificultats per aconseguir un acord satisfactori entre editors i biblioteques són manifestes, tal com es pot veure en les dificultats per trobar un model satisfactori per implantar les primeres plataformes de préstec de llibres electrònics a les biblioteques.

En aquest tram final, hem exposat algunes virtuts i certes dificultats per elaborar estratègies comunes amb els editors. Tant de bo l'optimisme superi el desencís, ja que en aquests moments crítics és indispensable, més que mai, conciliar interessos i escurçar la distància que separa editors i biblioteques amb estratègies que canalitzin la informació i el coneixement, en un doble sentit i en una mateixa direcció.

BIBLIOGRAFIA

American Library Association (2013). *EBook business models: a scorecard for public libraries*. <http://www.districtdispatch.org/wp-content/uploads/2013/01/Ebook_Scorecard.pdf>. [Consulta: 25/06/2014].

Conecta (2014). *Hàbits de lectura i compra de llibres a Catalunya: any 2013*. Barcelona: Associació d'Editors en Llengua Catalana: Gremi d'Editors de Catalunya. <http://www.arxiu.gremieditorscat.es/2013_HLCLC_catala.pdf>. [Consulta: 25/06/2014].

Conversaciones líquidas entre editores y bibliotecas: libro electrónico, modelos de negocio y políticas de col·lección (2013). Peñaranda de Bracamonte: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. <http://www.fundaciongsr.net/cursos/jornadas/Conversaciones_Liquidadas_Editores_Bibliotecario_2013.pdf>. [Consulta: 25/06/2014].

Cordón García, José Antonio (2014). *Los componentes estructurales del nuevo ecosistema del libro: editores y bibliotecas, el camino hacia la convergencia*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. <<http://www.lectyo.com>>. [Consulta: 25/06/2014].

EBLIDA (2012). *Principios clave de Eblida sobre la adquisición y el acceso de los libros electrónicos por parte de las bibliotecas*. La Haya: EBLIDA. <http://www.eblida.org/Special%20Events/Key-principles-acquistion-eBooks-November2012/ES_Spanish%20Version%20Key%20Principles.pdf?PHPSESSID=5cdc17769de73ba7c51e94edd6cba9f6>. [Consulta: 25/06/2014].

Garcés, Marina (2013). "Lectura i comunitat". *Nativa.Cat*. Barcelona: Indigestió. <<http://www.nativa.cat/2013/05/lectura-i-comunitat/>>. [Consulta: 25/06/2014].

García Grau, Consol; Llobet Domènech, Jordi (2012). "Editorials i biblioteques: escenaris i fórmules de col·laboració". *Anuari de l'Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura*, vol. 2. <<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori/article/view/262539/349928>>. [Consulta: 25/06/2014].

Soccavo, Lorenzo (2013). *Inventar juntos las nuevas medicaciones del libro*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. <<http://www.lectyo.com>>. [Consulta: 25/06/2014].

Vicente García, Remedios de (2013). "Els llibres electrònics en les col·leccions de les biblioteques públiques". *BiD: textos universitaris de biblioteconomia i documentació*, núm. 30 (juny). <<http://bid.ub.edu/30/devicente.htm>>. [Consulta: 25/06/2014].

Disponible a:

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori>

Llobet, Jordi; García, Consol. "Editorials i biblioteques: escenaris i fórmules de col·laboració a Catalunya (2012-2013)". *Anuari de l'Observatori de Biblioteques, Llibres i Lectura*, Vol. 3 (2014), p. 46-57.

<http://www.raco.cat/index.php/AnuariObservatori/article/view/282149>

Llicència Creative Commons

Reconeixement – NoComercial – SenseObraDerivada
(by-nc-nd): No es permet un ús comercial de la obra original ni la generació d'obres derivades.

Editors

Lluís Agustí
Maite Comalat

ANUARI

DE L'OBSERVATORI

DE BIBLIOTEQUES, LLIBRES I LECTURA

2014

